

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Uppsala län

MOTPARTER

1. BillerudKorsnäs Skog & Industri Aktiebolag, 556023-8338

Ombud: Advokat Nils Larsson

2. Hans Pettersson, 19511005-2171

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 18 december 2020
i mål nr 5846-18, se bilaga A

SAKEN

Skyddsåtgärder vid övergivna gruvhål

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsen yrkar att kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och fastställer länsstyrelsens beslut om att inte vidta några skyddsåtgärder vid de aktuella gruvobjekten. Länsstyrelsen för fram bl.a. följande. Det ifrågasätts inte att det kan vara förenat med skada att falla ner i något av gruvhålen. Däremot är risken att falla ner liten eftersom hålen är väl synliga och lätta att upptäcka. Inte något av gruvhålen är dolda av växtlighet eller annat. Det har inte kommit fram annat än att det endast är en jakthund som gått ner i hålet. Avseende gruvobjekt ett kan tilläggas att det finns liknande platser som tillkommit på naturlig väg. Med hänsyn till förhållandena på platserna utgör inte något av gruvobjekten sådan uppenbar fara som åsyftas i Kungl. Maj:ts ämbetsskrivelse den 13 januari 1956 angående föreskrifter om anordnande i vissa fall av stängsel vid övergivna gruvhål m.m. (1956 års ämbetsskrivelse). Någon skyddsåtgärd är därför inte nödvändig.

Det huvudsakliga syftet med stängsling och annan skyddsanordning enligt 1956 års ämbetsskrivelse är att tydligt utmärka föreliggande fara om inte särskilda skäl föranleder annat. Att uppföra tillträdeshinder är därför inte nödvändigt. I stället är utmärkning av gruvhålen tillräckligt. Det har inte gjorts gällande att det finns några särskilda skäl som föranleder annat.

BillerudKorsnäs Skog & Industri Aktiebolag (bolaget) anser att överklagandet ska avslås och för fram bl.a. följande. Förvaltningsrätten har gjort en korrekt bedömning. De faktiska omständigheterna kring gruvhålen utgör uppenbar fara för människor och husdjur. I nuläget består området kring gruvobjekt ett till viss del av avverkad skog, vilket gör att gruvhålen är lite enklare att upptäcka, men de är fortfarande inte väl synliga. Området kommer dessutom om bara några år återigen bestå av uppvuxen skog.

Länsstyrelsens tolkning av 1956 års ämbetsskrivelse gällande vilken typ av skyddsåtgärd som ska vidtas får ett orimligt resultat. Det finns dessutom

särskilda skäl som föranleder annan skyddsåtgärd än utmärkning. Gruvhålen är särskilt farliga för människor och husdjur, framför allt eftersom de är djupa och svårupptäckta, trots att skyltar har satts upp. Länsstyrelsen har även beaktat ekonomiska aspekter, vilket inte ska ingå i bedömningen enligt ämbetsskrivelsen.

Hans Pettersson anser att överklagandet ska avslås och för fram bl.a. följande. Förvaltningsrättens beskrivning av hur farliga gruvhålen är för människor och husdjur är riktig. Gruvhålen måste stängslas in så att inte fler olyckor inträffar. Ekonomiska hänsyn ska inte gå före människors och husdjurs liv och hälsa.

Kammarrätten har den 28 september 2021 hållit syn i parternas närvaro.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet

Frågan i målet är om länsstyrelsen ska uppföra skyddsåtgärder kring de aktuella gruvobjekten. Kammarrätten ska inledningsvis ta ställning till om gruvobjekten utgör en uppenbar fara för människor och husdjur. Därefter, om det blir aktuellt, ska kammarrätten bedöma om stängsel eller dylik skyddsanordning ska anordnas och vad som i så fall avses med stängsel eller dylik skyddsanordning.

Utgångspunkter för bedömningen

Det saknas vägledning i rättstillämpningen om hur bedömningen av vad som utgör uppenbar fara för människor och husdjur ska göras. I likhet med förvaltningsrätten anser kammarrätten att det ska göras en riskbedömning. Kammarrätten instämmer vidare i att domstolen vid riskbedömningen ska utgå dels från sannolikheten av att en människa eller ett husdjur skulle råka

ut för en olycka med anledning av gruvobjekten, dels konsekvensen av en sådan olycka. Det är inte avgörande om det tidigare har skett någon olycka, även om det kan ge en indikation i riskbedömningen. Bedömningen ska göras utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.

Vid riskbedömningen kan bl.a. beaktas gruvhålets utformning, om människor och husdjur i en inte obetydlig omfattning rör sig i området, närheten till bebyggelse, vägar och gångstigar samt hur synligt gruvhålet är och hur lätt det är att upptäcka det för människor och husdjur, under alla årstider.

I 1956 års ämbetsskrivelse saknas även en definition av begreppet husdjur. Det är tänkbart att det vid ämbetsskrivelsens utfärdande varit betesdjur som åsyftats. I avsaknad av förarbeten och praxis anser dock kammarrätten att begreppet, tolkat i ljuset av dagens allmänna språkbruk, bör innefatta bl.a. jakthundar och andra djur som i normala fall rör sig i nära anslutning till människor.

De omständigheter avseende gruvobjekten som förvaltningsrätten redogjort för stämmer väl överens med vad som framgått vid syntillfället i kammarrätten, med den avvikelsen att gruvobjekt nummer två inte var vattenfyllt. Det är bl.a. dessa omständigheter som ligger till grund för kammarrättens bedömning.

Uppenbar fara för människor och husdjur

Gruvobjekt ett

Kammarrätten anser, utifrån samma omständigheter som förvaltningsrätten redogjort för, att det finns en stor sannolikhet att i vart fall människor och även vissa husdjur i en inte obetydlig omfattning vistas i området kring gruvobjektet.

Vidare bedömer kammarrätten att det måste anses föreligga en stor sannolikhet att människor eller husdjur kan råka ut för en olycka på grund av gruvhålet och att konsekvensen av en sådan olycka sannolikt inte skulle vara en obetydlig skada. I bedömningen har, utöver de omständigheter som förvaltningsrätten tagit hänsyn till, även beaktats att gruvhålen i och för sig är något mer synliga när skogen runt omkring är avverkad, men att de fortfarande är svårupptäckta. Det är också utifrån syftet med ämbetsskrivelsen orimligt att ställa krav på att bolaget ska avverka skogen kontinuerligt för att göra gruvobjektet mer synligt.

Kammarrätten har också tagit hänsyn till att det i och för sig kan finnas liknande områden som skapats på naturlig väg. Skillnaden mellan dessa naturligt skapade områden och gruvhålen är att människan skapat de senare och därmed den eventuella faran. Ämbetsskrivelsen utfärdades i syfte att staten ska ta ansvar för att skydda människor och husdjur från vad människan tidigare skapat. Det går därför inte att dra slutsatsen att gruvhålet inte utgör uppenbar fara bara för att det finns naturligt skapade liknande platser där det inte finns en skyldighet för staten att vidta skyddsåtgärder. Denna omständighet förändrar därför inte kammarrättens bedömning.

Således bedömer kammarrätten att gruvobjektet utgör uppenbar fara för människor och husdjur.

Gruvobjekt två

Kammarrätten anser, utifrån samma omständigheter som förvaltningsrätten redogjort för, att det finns en stor sannolikhet att i vart fall människor och även vissa husdjur i en inte obetydlig omfattning vistas i området kring gruvobjektet.

Vidare bedömer kammarrätten att det måste anses föreligga en stor sannolikhet att människor eller husdjur kan råka ut för en olycka på grund

av gruvhålet och att konsekvensen av en sådan olycka sannolikt inte skulle vara en obetydlig skada. Utöver de omständigheter som förvaltningsrätten beaktat har kammarrätten även tagit hänsyn till att det i gruvhålet bl.a. växer ett träd som täcker delar av öppningen av gruvhålet. Detta innebär att det blir ännu svårare att upptäcka gruvhålet. Kammarrätten bedömer således att gruvobjektet utgör en uppenbar fara för människor och husdjur.

Stängsel eller annan dylik skyddsanordning

Syftet med 1956 års ämbetsskrivelse är att skydda både människor och husdjur från att skadas vid ett gruvhål. Utifrån detta syfte instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att begreppet ”annan dylik skyddsanordning” måste innebära ett sådant fysiskt hinder som gör att människor och husdjur inte har möjlighet att falla ner i ett med en skyddsanordning kringgärdat gruvhål, och att det inte är tillräckligt med skyltar eller andra markeringar som varnar för gruvhålet.

Vidare instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att denna tolkning inte står i strid med den andra punkten i 1956 års ämbetsskrivelse.

Sammanfattning

Kammarrätten bedömer sammanfattningsvis att båda gruvobjekten utgör uppenbar fara för människor och husdjur samt att det ska anordnas stängsel eller dylik skyddsanordning, med vilket menas ett sådant fysiskt hinder som gör att människor och husdjur inte har möjlighet att falla i ett med skyddsanordningen kringgärdat gruvhål.

Länsstyrelsen har en skyldighet att se till att båda gruvobjekten stängslas in eller kringgärdas av annan dylik skyddsanordning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Catharina Brege
kammarrättsråd
ordförande

Magnus Schultzberg
kammarrättsråd
referent

Gunilla Berendt
kammarrättsråd
(skiljaktig mening,
se nedan)

Maria Sandén
fiskal
föredragande

Skiljaktig mening

Gunilla Berendt har skiljaktig mening och för fram följande.

När en gruvrättighet upphört för ett gammalt gruvhål återgår marken till markägaren. Det innebär att det i första hand åligger markägaren att förhindra faror för människor och husdjur. Statens ansvar för att stängsla in ett övergivet gruvhål enligt 1956 års ämbetsskrivelse träder in först när gruvobjektet inte är kringgärdat med nödvändigt stängsel eller annan dylik skyddsanordning och det på grund därav föreligger uppenbar fara för människor eller husdjur.

Jag anser i likhet med majoriteten att en risk- och sannolikhetsbedömning bör göras vid bedömningen av vad som utgör uppenbar fara samt att de omständigheter som majoriteten lyfter fram kan ligga till grund för den bedömningen. Vad avser begreppet husdjur så framgår det av de riktlinjer som tagits fram av Länsstyrelsen i Uppsala län och Polismyndigheten att med fara för husdjur åsyftas fara för tamdjur (närhet till betesmark). Jag anser att det inte finns anledning att göra en mer extensiv tolkning av begreppet husdjur utan att med det begreppet bör avses tamdjur. Det är ostridigt att det inte finns några betande tamdjur inom områdena runt gruvobjekten som kan utsättas för uppenbar fara. Det föreligger således ingen uppenbar fara för några husdjur.

De aktuella gruvobjekten är utmärkta med skyltar och orangea pinnar. När det gäller gruvobjektens farlighet för människor och behov av stängsel eller dylik skyddsanordning instämmer jag i majoritetens bedömning vad avser gruvobjekt två.

När det sedan gäller gruvobjekt ett, som omfattar ett flertal gruvhål och rännor som är helt eller delvis vattenfyllda, anser jag till skillnad från majoriteten att även om människor vistas i området kring gruvobjektet i en inte obetydlig omfattning så är det gruvobjektet inte uppenbart farligt

för människor. Området med de vattenfyllda gruvhålen och rännorna är i huvudsak synligt och inte särskilt svårt att upptäcka. Gruvhålen och rännorna har dessutom delvis svagt sluttande kanter där det finns möjlighet att ta sig upp och undvika allvarlig olycka. Gruvobjektet ligger inom ett större samlat område och det liknar till stor del vattenområden som finns i skogslandskap där man normalt sett måste iaktta viss försiktighet. Det förhållandet att vissa av gruvhålen är djupa föranleder inte någon annan bedömning. I denna del anser jag således att förvaltningsrättens dom ska upphävas och att länsstyrelsens beslut ska fastställas.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA**

Enhet 2

DOM
2020-12-18
Meddelad i UppsalaMål nr
5846-18**KLAGANDE**

1. BillerudKorsnäs Skog & Industri Aktiebolag, 556023-8338

Ombud: Advokat Nils Larsson och Advokat Elin Skeppstedt
Nordström Advokater AB
Box 1022
751 40 Uppsala2. Hans Pettersson, 511005-2171
Roddarne 131
747 95 Gimo**MOTPART**Länsstyrelsen i Uppsala län
751 86 Uppsala**ÖVERKLAGAT BESLUT**Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 27 augusti 2018,
diariennr 213-6833-2016**SAKEN**

Skyddsåtgärder vid övergivna gruvhål

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandena och ändrar beslutet på så sätt att gruvobjekten ska stängslas in eller kringgärdas av annan dylik skyddsanordning i enlighet med domskälen i denna dom.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) beslutade den 27 augusti 2018 att inte vidta några skyddsåtgärder vid dels ett utpekat gruvområde (gruvobjekt 1), dels vid ett enskilt gruvhål (gruvobjekt 2), båda belägna i närheten av Roddarne utanför Hökhuvud i Östhammars kommun. Beslutet motiverades i huvudsak av att gruvobjekten inte utgör fara i sådan omfattning att uppförande av stängsel eller annan skyddsåtgärd får anses nödvändig.

BillerudKorsnäs Skog & Industri Aktiebolag (bolaget) yrkar att beslutet ska ändras på så sätt att gruvobjekten ska stängslas in och anför i huvudsak följande. Gruvobjekten utgör en uppenbar fara för människor. Områdena runt gruvobjekten är väl nyttjade av det rörliga friluftslivet för flera olika aktiviteter, däribland bärplockning, jakt och orientering. I närheten av objekten sträcker sig Upplandsleden. Det finns också bostadsbebyggelse i närheten och därför rör sig såväl vuxna som barn i områdena. Det tar endast några minuter för vuxna och barn som bor i närheten att gå, åka skidor eller på annat sätt ta sig till gruvhålen. De måttangivelser som länsstyrelsen angett till gruvobjekten ger inga besked om att hålen inte är farliga eller om risken för att människor som rör sig i gruvobjektens omgivning. Gruvobjekten är varken väl synliga eller lätta att upptäcka. När marken är snötäckt finns också en ökad risk för människor att falla i då hålen blir än svårare att upptäcka. Hålen har branta kanter och det är djupt ned till vattenytan. Vidare är vattnet vanligtvis kallt och en människa måste orka att med armarna häva sig upp 40–80 cm till kanten. Detta gör det svårt, om ens möjligt, för en vuxen människa som ramlar ned att sedan ta sig upp. Barn kan det i vart fall inte. Sannolikt kan nivåskillnaderna från kant ned till vattenytan vara större än de mätresultat som länsstyrelsen presenterat. Riktlinjerna som länsstyrelsen har använt som beslutsstöd är lokalt

framtagna av polismyndighet och länsstyrelsen. Det går inte att utesluta att länsstyrelsens prövning utgått från en ekonomisk bedömning.

Hans Pettersson yrkar att beslutet ska ändras på så sätt att gruvobjekten ska stängslas in och anför i huvudsak följande. Gruvobjekt 1 består av ett stort antal gruvhål med i många fall lodräta klippväggar ned till botten. En del av gruvhålen är igenfyllda med sten och annan bråte men många är öppna och vattenfyllda med vattendjup uppgående till 300 m. Gruvobjekt 2 är ett stort hål med hög fallhöjd och sten och vatten i botten. Gruvobjekten är inte omgärdade med stängsel, vilket medför fara för båda människor och djur. I samband med älgjakten i oktober 2016 föll hans jakthund ned i ett av gruvhålen vid gruvobjekt 1. Han följde vid incidenten sin hund på sin hundpejl som visade att hunden inte rörde på sig och att den var i gruvområdet. Efter ett par minuter tog han sig till platsen för att undersöka vad som hänt hunden. Hunden hade då ramlat ned i ett av gruvhålen och låg i vattnet och försökte ta sig upp för den lodräta bergväggen till kanten utan att lyckas. Efter mycket arbete lyckades han att få upp hunden som då var nedkyld och fullständigt utmattad. Hade han inte varit på plats så snabbt hade hunden inte klarat sig.

Länsstyrelsen vidhåller sitt beslut och anför i huvudsak följande.

Länsstyrelsen och Polismyndigheten har tillsammans utarbetat vissa kriterier som de använder för att avgöra när behov av instängsling av övergivna gruvhål får anses föreligga. Detta då det saknas föreskrifter och praxis för när ett gruvhål får anses utgöra en uppenbar fara för människor eller husdjur. De faktorer som enligt de utarbetade kriterierna påverkar behovet av instängsling är avståndet till bebyggelse, vägar, stigar, skidspår, friluftsliv, möjlighet att upptäcka hålet, hålets djup till vattenytan, fara för tamdjur, hur omgivningen används och om det enligt Bergsstatens register

finns någon med utpekad ansvar. En bedömning utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall måste dock göras.

De aktuella gruvobjekten är väl synliga i landskapet och lätta att upptäcka. Inget av objekten omges av betesmark. Från gruvobjekt 1 är avståndet till närmast samlade bebyggelse 269 meter. Omgivningen består i huvudsak av granskog och sly varför människor normalt inte uppehåller sig i direkt anslutning till objektet. Vattennivån i förhållande till hålens kant varierar med årstiden men har vid de två besök som länsstyrelsen gjort varit mellan 40–80 cm. En människa kan självmant på någon sida av respektive hål ta sig upp. Gruvobjekt 2 är beläget på en höjd en bit in i ett hygge. Avståndet från gruvobjektet till Upplandsleden uppgår till 110 meter och vidare 620 meter till närmaste bebyggelse.

Förvaltningsrätten har den 24 november 2020 hållit syn vid de aktuella gruvobjekten belägna i närheten av Roddarne utanför Hökhuvud i Östhammars kommun.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

Av 13 kap. 8 § minerallagen (1991:45) framgår att regeringen får meddela föreskrifter om skyddsåtgärder vid nedlagda gruvhål och om kontrollåtgärder till skydd mot ras och sättningar vid nedlagda gruvor. Då några sådana föreskrifter inte har utfärdats är Kungl. Maj:ts ämbetsskrivelse den 13 januari 1956 angående föreskrifter om anordnande i vissa fall av stängsel vid övergivna gruvhål m.m. (1956 års ämbetsskrivelse) fortsatt gällande.

Av första punkten 1956 års ämbetsskrivelse framgår att på statsverkets bekostnad må kring övergivet gruvhål anordnas och vidmakthållas stängsel

eller annan dylik skyddsanordning i fall, då gruvhålet inte är kringgärdat med nödigt stängsel och stängselskyldighet inte gäller enligt gruvlagen eller lagen angående stenkolsfyndigheter m.m. samt på grund därav uppenbar fara för människor eller husdjur föreligger.

I andra punkten anges att stängsel och annan skyddsanordning ska, där ej särskilda skäl föranleda annat, ha till huvudsakligt ändamål att tydligt föreliggande fara. De böra i allmänhet utföras så, att något fortlöpande underhåll ej erfordras. Sålunda bör stängsel uppföras av ställina, upphängd på järnstolpar, eller annat varaktigt material.

I fjärde punkten anges att om länsstyrelsen finner, att fall föreligger, som avses i första punkten, och markägaren eller annan ej förbundit sig att vidtaga erforderliga åtgärder, har länsstyrelsen att låta ombesörja utförandet av skyddsanordningen.

Förvaltningsrättens bedömning

Fråga om beslutets överklagbarhet samt om klagorätt

En inledande fråga är om länsstyrelsens beslut gällande skyddsåtgärder kring vissa utpekade övergivna gruvhål är överklagbart och vem som i sådana fall kan anses ha klagorätt.

Förvaltningsrätten konstaterar att 1956 års ämbetsskrivelse saknar bestämmelser om besluts överklagbarhet samt klagorätt. Rörande besluts överklagbarhet gäller därmed den allmänna bestämmelsen i 41 § förvaltningslagen (2017:900), FL, som stadgar att ett beslut får överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt. Beslut som enbart i mycket begränsad utsträckning kan påverka någons faktiska situation är inte överklagbara, utan det krävs en påvisbar effekt (se prop.

2016/17:180 s. 248). Vidare gäller också den allmänna bestämmelsen i 42 § FL som stadgar att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det gått honom eller henne emot. Denna bestämmelse ger dock enbart en allmän riktlinje för hur frågan om klagorätt ska bedömas. De principer som utbildats i praxis blir därmed avgörande. Av praxis framgår att överklagandeinstitutets funktion bland annat är att bereda den som berörs av ett besluts verkningar en möjlighet att få beslutet ändrat eller upphävt. Det är i princip endast beslut som har - eller är ägnade att få - en påvisbar effekt för den som berörs av beslutet som är överklagbara. Avgörande för bedömningen av om ett beslut är överklagbart är dess innebörd och faktiska verkningar för den som berörs av det (se RÅ 2010 ref. 72 och HFD 2014 ref. 56).

Förvaltningsrätten konstaterar att länsstyrelsen, i det överklagade beslutet, har beslutat att inte vidta några skyddsåtgärder avseende de två gruvobjekten. Beslutet är en följd av den begäran om vidtagande av skyddsåtgärder kring gruvobjekten som bolaget och Hans Pettersson ställde till länsstyrelsen år 2016. Vidare konstateras att bolaget och Hans Pettersson är upptagna som parter i ärendet hos länsstyrelsen. Bolagets koppling till länsstyrelsens beslut består i att det förvaltar den fastighet som gruvobjekten ligger inom och är viss mån ålagd skyldighet att förebygga olycksfall för människor på marken. Hans Petterssons koppling till länsstyrelsens beslut är att han, såsom en del i ett jaktlag, har jakträtt i områdena. Bolagets personal och Hans Pettersson vistas därför i områdena kring gruvobjekten i en inte obetydlig omfattning. Förvaltningsrätten anser därför att beslutet är betydande för både bolaget och Hans Pettersson. Det får vidare anses påverka deras situation på ett inte obetydligt sätt. Mot bakgrund av ovanstående bedömer förvaltningsrätten att länsstyrelsens beslut är överklagbart och att bolaget och Hans Pettersson hör till den krets som har rätt att överklaga beslutet.

Fråga om länsstyrelsens beslut

Frågan i målet är därmed huruvida länsstyrelsen hade fog för sitt beslut att inte uppföra skyddsåtgärder kring de aktuella gruvobjekten. I denna bedömning blir den inledande frågan huruvida gruvobjekten enligt 1956 års ämbetsskrivelse ska anses utgöra en uppenbar fara för människor eller husdjur. För det fall förvaltningsrätten finner att så är fallet blir den efterföljande frågan vad som enligt 1956 års ämbetsskrivelse avses med stängsel eller dylik skyddsanordning.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att det i ämbetsskrivelsen inte ges någon närmre vägledning om vad som kan anses vara uppenbart farligt. Frågan har vidare inte prövats av domstol varför det saknas praxis på området.

Förvaltningsrätten har i sin bedömning av vad som är uppenbart farligt beaktat dels sannolikheten av att en människa, vuxen liksom barn, eller ett husdjur skulle råka ut för en olycka med anledning av gruvobjekten, dels konsekvensen av en sådan olycka. Det handlar således om en riskuppskattning.

Gruvobjekt 1

Gruvobjekt 1 är ett område bestående av ett flertal övergivna gruvhål och rännor. Området täcker en yta om cirka 150 gånger 40 meter och inom området ligger gruvhål och rännor tätt. De övergivna gruvhålen är av varierande karaktär och mäter cirka fem till tio meter i diameter. Klagandena i målet har oemotsagt anfört att vissa av gruvhålen kan vara upp emot 300 meter djupa medan andra hål är grunda och härstammar från så kallade skärpningar, dvs. små, ytliga testbrytningar i markytan för att bedöma innehållet i berggrunden. Samtliga gruvhål är helt eller delvis vattenfyllda.

Vissa av gruvhålen har på en eller flera sidor helt lodräta, ofta en halvmeter till två meter höga kanter ned till vattenytan. Övriga kanter är generellt svagt sluttande. Rännorna i området är cirka en och en halv till tre meter breda och allt från fem till 30 meter långa. Djupet på rännorna är okänt. Samtliga är helt eller delvis vattenfyllda. De flesta av rännorna har brant sluttande till lodräta kanter på båda sidor i den längsgående riktningen och svagt sluttande till lodräta kanter breddledes. På flera ställen runt området har bolaget satt upp skyltar för att varna för gruvhål.

Förvaltningsrätten konstaterar att avståndet från objektet till närmast samlade bebyggelse är cirka 270 meter. Från objektet till närmsta farbara väg är avståndet cirka 30 meter. Omgivningen kring objektet består i huvudsak av granskog. Vidare finns små stigar i området. Förvaltningsrätten anser att områdets omedelbara närhet till framförallt farbar väg innebär att vuxna och barn samt husdjur har lätt för att ta sig till området kring objektet. I området finns ett aktivt friluftsliv med bland annat svampblockare, orienterare, vandrare och jägare. Det finns därför en stor sannolikhet att människor och husdjur i en inte obetydlig omfattning vistas kring objektet.

Gällande de gruvhål och rännor som finns i området konstaterar förvaltningsrätten att ett flertal av dem är svåra att upptäcka från vissa håll. Detta särskilt gällande de gruvhål eller rännor vars kanter löper lodrätt ned till vattenytan. Att upptäcka gruvhålen och rännorna bedöms vidare vara mycket svårt om de är istäckta med ett snötäcke ovanpå. Gruvhålen och rännorna ligger tätt och i många fall är passagerna emellan dem inte mer än en halvmeter breda med lodräta kanter ned på vardera sida. Med hänsyn till höjden och den branta vinkeln på många av kanterna anser förvaltningsrätten att barn och husdjur i många fall skulle ha mycket svårt att ta sig upp från flera av hålen för det fall de ramlat ned. Vidare måste beaktas att vattentemperaturen i hålen under vintertid kan vara mycket låg och att detta påverkar möjligheten för en person eller ett husdjur som fallit i att försöka

rädda sig själv. Mot bakgrund av ovanstående anser förvaltningsrätten att gruvobjekt 1 utgör en uppenbar fara för människor och husdjur.

Gruvobjekt 2

Gruvobjekt 2 består av ett enskilt övergivet gruvhål. Gruvhålet mäter cirka åtta meter i diameter och är fyllt av vatten och stenblock. Avståndet från den högsta punkten på kanten av gruvhålet till vattenytan är cirka tio meter. Kanten från ena sidan av gruvhålet sluttar brant nedåt och består av stora stenblock. Från motsatt sida av gruvhålet är kanten helt lodrät. På ett par ställen runt gruvhålet har bolaget satt upp skyltar för att varna för gruvhål.

Förvaltningsrätten konstaterar att avståndet från objektet till närmast samlade bebyggelse är cirka 600 meter. Från objektet till närmsta farbara bilväg är avståndet cirka 200 meter och cirka 110 meter till vandringsleden Upplandsleden. Omgivningen kring objektet består i huvudsak av avverkad granskog. Vidare finns små stigar i området. Förvaltningsrätten anser att områdets omedelbara närhet till Upplandsleden och farbar bilväg innebär att vuxna och barn samt husdjur har lätt för att ta sig till området kring objektet. I området finns ett aktivt friluftsliv bestående av bland annat vandrare, svampplockare, orienterare och jägare. Det finns därför en stor sannolikhet att människor och husdjur i en inte obetydlig omfattning vistas kring objektet.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att gruvhålet är så djupt och har så branta kanter att för det fall en människa eller ett djur skulle falla ned i gruvhålet finns en stor sannolikhet att denne skulle skada sig allvarligt. Förvaltningsrätten anser att vidare att gruvhålet, särskilt från den sida där kanten löper lodrätt ned i cirka tio meter till den sten och vattentäckta botten, är svårt att upptäcka. Vidare bedöms hålet vara än svårare att upptäcka vintertid då snö kan förvanska kanterna till hålets konturer. Mot

bakgrund av ovanstående anser förvaltningsrätten att gruvobjekt 2 utgör en uppenbar fara för människor och husdjur.

Stängsel eller dylik skyddsanordning

Då förvaltningsrätten anser att både gruvobjekt 1 och gruvobjekt 2 är uppenbart farliga för människor och husdjur i enlighet med 1956 års ämbetsskrivelse ska länsstyrelsen enligt fjärde punkten i ämbetsskrivelsen åläggas att ombesörja upprättande av stängsel eller annan dylik skyddsanordning kring objekten.

Länsstyrelsen har anfört att de skyddsanordningar som avses i 1956 års ämbetsskrivelse inte i huvudsak ska syfta till att förhindra tillträde till gruvhål utan istället att märka ut dem för människor och husdjur så att den som passerar ett sådant hål ska uppmärksamma hålet och därför iaktta försiktighet.

Förvaltningsrätten konstaterar att första punkten i 1956 års ämbetsskrivelse behandlar uppförandet och vidmakthållandet av ”stängsel eller annan dylik skyddsanordning”. Förvaltningsrätten anser att begreppet ”annan dylik skyddsanordning” måste innebära ett sådant fysiskt hinder som gör att människor, vuxna liksom barn, samt husdjur, inte har möjlighet att falla ned i ett med en skyddsanordning kringgärdat gruvhål. Förvaltningsrätten anser att denna bedömning inte står i motsättning till den andra punkten i 1956 års ämbetsskrivelse som anger att ”stängsel och annan skyddsanordning ska, där ej särskilda skäl föranleda annat, ha till huvudsakligt ändamål att tydligt utmärka föreliggande fara”. Denna andra punkten ska enligt förvaltningsrättens mening tolkas som att det stängsel eller den skyddsanordning som upprättas inte får vara konstruerad eller utformad på ett sådant sätt att den kan misstas för något annat än just ett fysisk skydd mot den fara som kringgärdas av stängslet eller skyddsanordningen. Det faktum att bolaget

kring de aktuella gruvobjekten satt upp varningsskyltar föranleder således inte någon annan bedömning i fråga om behovet av stängsel eller dylik skyddsanordning.

Mot bakgrund av ovanstående finner förvaltningsrätten att bolagets och Hans Petterssons överklaganden ska bifallas och länsstyrelsens beslut ändras på så sätt att gruvobjekt 1 samt gruvobjekt 2 ska stängslas in eller kringgärdas av annan dylik skyddsanordning i enlighet med ovanstående domskäl.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03)

Karin Åsberg
rådman

Nämndemännen Mats Birkestam, Natalia Glowniak och Staffan Linder har deltagit i avgörandet.

Målet har beretts av förvaltningsrättsnotarien Christian Spångberg.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.